

Kmetijsko posestvo „Bratstvo-jedinstvo“

Leto 1955 je bilo v Vojvodini, in tako tudi v novosadskem okraju, rodovitnejše kakor naslednje leto 1956. Kmetijsko posestvo »Bratstvo-jedinstvo« pa je doseglo v naslednjem, manj rodovitnem l. 1956 boljše rezultate kakor v rodovitnem l. 1955, kar je razvidno tudi iz naslednje razpredelnice primerjave donosov l. 1955 in 1956 in odstotka povečanja:

	1955 kg	1956 kg	indeks %
pšenica	2000	2350	116
ječmen	2144	2360	110
oves	2016	2500	124
koruza	3050	3240	106
lucerna	3850	7000	182
sončnice	945	1825	193
sladkorna pesa	—	36000	—
bombaž	5650	5800	103

Ti rezultati, ki so bili doseženi v l. 1956 kljub neugodnim podnebnim pogojem, dokazujejo, da kmetijska proizvodnja ni odvisna samo od podnebnih pogojev, temveč tudi od organizacije proizvodnje, od organizacije dela in sistema nagrajevanja. Kajti prav v l. 1956 je kmetijsko posestvo »Bratstvo-jedinstvo« prešlo na novo sodobnejšo delovno organizacijo z uvedbo sistema nagrajevanja po proizvodni enoti.

Lani je kmetijsko posestvo »Bratstvo-jedinstvo« storilo velik porak k specializaciji proizvodnje. Število kmetijskih kultur se je zmanjšalo od 21 na le 7. Letos pripravlja »Bratstvo-jedinstvo« petpoljski plodored, po katerem se bo na vsaki parceli izmenjale vrstilo pet kultur. Sesta bo lucerna, ki bo izven plodoreda. Tako bo dejansko vsaka kultura prišla znova na isto mesto šele po šestih letih.

Zmanjšanje števila kultur je pokazalo številne prednosti v primerjavi s prejšnjo »kramarsko« proizvodnjo. Predvsem so prenehali pridelovati tudi mnoge nerentabilne kulture, ki se niso splačale. »Bratstvo-jedinstvo« je usmerilo proizvodnjo po svojih potrebah in potrebah tržišča. Usmerilo se je predvsem h koruzi, ječmenu in krmnim rastlinam, kar potrebuje to gospodarstvo za razvoj živinoreje, nato pa na pšenico in bombaž za tržišče. Razen tega olajšuje specializacija proizvodnje tudi pravilno nego, obdelavo in zaščito posevkov, kar bo pozitivno vplivalo na pridelke. Predvsem je s tem omogočena dosledna mehanizacija poljedelske proizvodnje.

Delo na kmetijskem posestvu »Bratstvo-jedinstvo« je mehanizirano v pravem pomenu te besede. Sedaj ima to posestvo 52 traktorjev, 11 kombajnov in približno 140 različnih priključnih strojev. To pomeni, da odpade na vsakih 50 hektarov orne zemlje po 1 traktor, a na vsakih 90 ha pšenice in ječmena — po 1 kombajn. Zaradi tako velikega števila kmetijskih strojev je mogoče opraviti vsa dela pravočasno ter v najugodnejšem trenutku.

Približno petkrat manj zaposlenih

Uvedba mehanizacije je pripeljala do precejšnjega povečanja delovne storilnosti. Občutno povečanje proizvodnje — do katerega je prišlo tako v poljedelstvu kakor v živinoreji — so dosegli z mnogo manjšim številom delavcev. Zmanjšanje števila zaposlenih je razvidno iz naslednje tabele:

Leto	zaposlenih
1950	615
1952	472
1953	387
1956	172
1957	125

S tako zmanjšano delovno silo je »Bratstvo-jedinstvo« doseglo v l. 1956 znatno večji bruto proizvod kakor v l. 1955 in v prejšnjih letih (glej risbo).

S povečanjem delovne storilnosti ali z zmanjšanjem števila zaposlenih so se zmanjšali tudi skupni izdatki za delovno silo: skupni plačni sklad je znašal na primer l. 1956 približno 6 milijonov manj kakor v l. 1955. Nasprotno pa so se povprečne plače in zaslužki delavcev povečali od 9799 na 14.800 din, kar pomeni tudi občutno izboljšanje njihovega standarda.

Večja produktivnost tudi v živinoreji

Treba je poudariti, da se delovna storilnost ni povečala samo v poljedelstvu, temveč tudi v živinoreji. Kmetijsko posestvo »Bratstvo-jedinstvo« si je prizadevalo, da bi z odbiro najboljših živali izboljšalo kakovost živine, pa čeprav tudi na račun njenega številčnega zmanjšanja. Tako je bilo zmanjšano s selekcijo in izločanjem slabših živali število krav od 168 na 122. Proizvodnja mleka na kravo pa se je povečala skoraj štirikratno, kar je razvidno iz naslednje tabele:

Proizvodnja mleka na kravo

Leto	litrov
1952	788
1953	1520
1954	2641
1955	3240
1956	3500

Podobno so s selekcijo in z boljšim krmljenjem povečali tudi produktivnost v pra-

sičereji. Število prašičkov na svinjo se je povečalo od 8,6 na 11,6.

K povečanju delovne storilnosti v živinoreji je v znatni meri prispevala tudi mehanizacija dela: molže in krmjenja. Tako sedaj z mehanizacijo molže en delavec oskrbuje 25 krav, z avtomatičnimi krmilnicami pa obvlada en krmilec 800 do 1000 pitancev.

Stimulativno nagrajevanje

K uspehu delovnega kolektiva je v marsičem prispeval tudi novi, stimulativni način nagrajevanja, ki so ga uvedli v l. 1956. Namesto nagrajevanja po učinku (norme) so prešli na plačevanje po proizvodni enoti. Za nadplansko proizvodnjo in prihranke pri materialu dobivajo delavci posebne premije, katerih višina je odvisna od velikosti prihranka in preseganja plana. Razen do rednega zaslužka in premij imajo delavci pravico tudi do deleža pri delitvi presežka dohodkov, ki ostane po izplačilu vseh ekonomskih instrumentov. Posebne premije dajejo traktoristom za preseganje plana del kakor tudi za prihranke pri gorivu in mazivu.

Nagrajevanje po proizvodni enoti je za zainteresiralo delavce za uspeh vsega kolektiva in vse poslovanje. Nov način nagrajevanja je razen mehanizacije vplival tudi na nadaljnje zmanjšanje delovne sile. Tako je bilo v l. 1956 približno 33 odstotkov manj delavcev kakor v predhodnem l. 1955. Vzporedno s takim zmanjševanjem števila delavcev pa se ni zmanjševalo tudi število uslužbencev. Nasprotno se je število uslužbencev hkrati celo še povečalo za približno 33 odstotkov. To utemeljujejo z zaposlitvijo kmetijskih strokovnjakov, ki jih je čedalje več. Če gre samo za to — potem bi bilo to povečanje števila uslužbencev pozitivno.

Ukrepi za izboljšanje standarda

Pripomnili smo že, da je že samo povečanje zaslužkov pomenilo tudi izboljšanje standarda delavcev in uslužbencev, ki si v čedalje večjem številu nakupujejo moderno in lepo pohištvo, obiskujejo kulturne prireditve itd. Razen tega so storili vrsto ukrepov za izboljšanje standarda. Zgradili so 16 higienskih in lepo urejenih stanovanj za delavce. Za preskrbo delavcev skrbijo mlekarne, pekarnice in prodajalne, ki so jih odprli na posestvu samem. Zaradi boljše preskrbe delavcev z vrtninami, je vsak dobil za minimalno zakupnino določeno površino zemljišča, na kateri sejejo vrtnine.

Zaradi razvedrila in kulturnejšega življenja na posestvu so kupili kinematografsko garnituro, ki predvaja filme za delavce. Uredili so tudi delavski klub, v katerem so delavcem na razpolago časniki in razna zabavna sredstva, kjer preživljajo delavci in uslužbenci svoj prosti čas. Zaradi prevoza delavcev v Bečejo, ima kmetijsko posestvo tudi svoj avtobus, ki redno vozi do Bečeja.

Ob koncu je treba poudariti, da je šlo skozi razne organe upravljanja na kmetijskem posestvu »Bratstvo-jedinstvo« do slej 276 članov kolektiva, od teh je bilo približno 200 delavcev, kar je precej velika številka.

D. V.